

1991/2

סיכום בדיקות איכות של עגבניות חסמח - מבחני ותצפיות זנים

רמי גולן - רכז איכות - מו"פ נגב-ערבה

תקציר

בעונת 91-92 נערכו מבחני זנים בחוות הבשור, גוש קטיף מושב נצר חזני מגדל קאופמן, ובמושב הבונים. בנוסף למבחן הזנים שכלל את הזנים 121, 144, 175, 186, 189, 190, 191, ו-V30, בוצעו תצפיות זנים באתרים הללו ואצל מגדלים אחרים באזורים השונים. הזנים שנצפו היו 194, 197, 198, 199, 502, 507, V33, V34, ו-V35.

הפרי שנדגם לבדיקות האיכות עבר סימולציה ליצוא ימי: 12 יום ב- 12°C ויומיים נוספים ב- 20°C סך הכל שבועיים. חושב ציון איכות. ציון האיכות מרכב ממדדי האיכות השונים בפרופורציות שונות: רכים 30%, כתמי צבע 20%, עוקצים+רעננות עוקצים 20%, אי אחידות צורה 15%, חלילות 15%. מכל מדגם נלקח פרי לבדיקת גלוקוז כאינדיקציה לטעם. וכן נערכו מבחני טעימה לזנים הנסיוניים.

מטרת הבדיקה הינה לברר את הזנים העדיפים על זני הבקורת - 121, 144. העדיפות תיתכן בשני פרמטרים. האחד ממוצע - לכן מובאים ממוצעי התכונות ולידם סטיות התקן שלהם (SE).

הפרמטר השני להשוואה - CV, אשר משמש מדד לאחידות ההופעה של התכונה בין המגדלים. כלומר: אם ה - CV של כתמי הצבע של זן מסויים נמוך מזה של זני הבקורת הרי שהשונות באוכלוסייה נמוכה מזו של זני הבקורת ונעדיף את הזן הזה. יש לקחת בחשבון שלצורך הבדיקה צריך פרי מכ-5 מקורות שונים. מטרת הבדיקה למצוא זנים שאחוזי התכונה שלהם וה - CV שלהם נמוכים מאלו של זני הבקורת.

בסיכום נסיונות ותצפיות הזנים יש לקחת בחשבון כי האקלים השנה היה חריג ויתכן כי בתנאי אקלים אלו רמת מכות השמש (כתמי הצבע) היתה נמוכה יותר משום הטמפרטורות הנמוכות יחסית ששררו במהלך העונה. לכן יתכן שזנים שהראו בעבר רגישות למכות שמש, בעונה הזו לא באה לידי בטוי רגישותם זו. פרמטר אחד שלא נבדק משום חוסר במכשור מתאים הוא עוצמת הצבע. יתכן ותנאי מזג אויר שונים משפיעים שונה על קבלת צבע אופייני. אחוז הרקבונות אינו פרמטר בציון האיכות. לכן יש לשים לב אליו במיוחד. זן עם אחוז רקבונות חריג צריך להפסל ללא קשר לשאר הפרמטרים.

1. מהנתונים המובאים למטה על זני הנסוי נראה שבין הזנים המקובלים: 121, 144, ו-175 הזן המוביל (ציון איכות) הינו 144 לאחרי 121 ו-175. תוצאה זו הינה ההפך מהתוצאות שקבלנו בשתי העונות הקודמות בהן הזן 121 ואף 175 הראו איכות גבוהה יותר מזו של הזן 144.
2. איכות הזן 191 הבאה לידי בטוי הן בציון האיכות והן ב-CV שלו גבוהה ונראה כי לזן פוטנציאל איכותי. יש לציין שתוצאות העונה הקודמת 90-91 הצביעו אף הן על איכות גבוהה לזן.
3. בין שאר הזנים הנסיוניים בלט לרעה הזן V30 באחוז פרי רך גבוהה מאוד 31% עובדה שצריכה לפוסלו מיצוא. הזן 190 בלט באחוז הגבוהה של הפרי החלול. הזן 186 בלט ב-CV נמוך של פרי רקוב המצביע על חשש לבעייתיות בזן. הזן הראה רעננות עוקץ בינונית (2) עם CV גבוהה דבר משמעותי כאשר מוכרים פרי עם עוקץ לאחר הובלה ימית.
- איכות הזנים 188 ו-189 נראית דומה לזו של זני הבקורת. יש לציין כי בעונה הקודמת 90-91 הזן 189 הראה איכות גבוהה.
4. בין זני התצפית בלטו לרעה הזנים 502, V33, ו-V35 בציון איכות נמוך. הזנים 199 ו-V34 בלטו באחוז רקבונות גבוה. הזנים 197, 199, 507 באחוז פרי רך גבוה.